

MUSTAQIL O‘ZBEKISTONDA RENESSANS POYDEVORI

Qobulova Muazzamxon

*Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti 5-kurs 21/1 guruh talabasi
Buloqboshi tumani 1-son texnikumi tarbiya fani o‘qituvchisi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada Mustaqil O‘zbekistonda renessans poydevorini shakllantirish jarayonlari, davlat siyosati, ta’lim, ilm-fan, madaniyat va ma’naviyat sohalaridagi tub islohotlar tahlil qilinadi. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi asosida milliy uyg‘onish g‘oyasi, intellektual jamiyatni shakllantirish, yoshlar salohiyatini rivojlantirish hamda Uchinchi Renessans konsepsiyasining ahamiyati yoritib beriladi. Shuningdek, tarixiy meros, innovatsion rivojlanish va zamonaviy ta’lim tizimi orqali jamiyat taraqqiyotining yangi bosqichi asoslanadi.

Kalit so‘zlar: Mustaqil O‘zbekiston, renessans, Uchinchi Renessans, milliy uyg‘onish, taraqqiyot strategiyasi.

Mustaqillikka erishganidan so‘ng O‘zbekiston Respublikasi jamiyat hayotining barcha sohalarida tub o‘zgarishlar bosqichiga qadam qo‘ydi. Davlat va jamiyat qurilishining yangi modeli shakllanib, milliy davlatchilikni mustahkamlash, ma’naviy qadriyatlarni tiklash hamda ilm-fan va ta’lim tizimini rivojlantirish ustuvor vazifa sifatida belgilandi. Ayniqsa, so‘nggi yillarda mamlakat taraqqiyotida Uchinchi Renessans poydevorini yaratish g‘oyasi davlat siyosatining strategik yo‘nalishiga aylandi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan ilgari surilgan “Yangi O‘zbekiston — Uchinchi Renessans sari” konsepsiyasi jamiyat rivojlanishining yangi bosqichini boshlab berdi. Bu jarayonda inson kapitalini rivojlantirish, zamonaviy bilim va innovatsiyalarni keng joriy etish, yoshlarning intellektual salohiyatini oshirish asosiy omil sifatida qaralmoqda.

Mazkur yo‘nalishda qabul qilingan bir qator normativ-huquqiy hujjatlar renessans poydevorini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Jumladan, O‘zbekiston Respublikasini 2017–2021-yillarda rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi[1] hamda 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot strategiyasida[2] ta’lim sifati, ilm-fan integratsiyasi, innovatsion iqtisodiyot va ma’naviy taraqqiyot masalalari ustuvor vazifa sifatida belgilandi. Shuningdek, PF-60-son Farmon (2022-yil 28-yanvar) bilan tasdiqlangan Taraqqiyot strategiyasida ilmiy salohiyatni oshirish, oliy ta’lim qamrovini kengaytirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish hamda yoshlarni qo‘llab-quvvatlash orqali Uchinchi Renessans asoslarini yaratish ko‘zda tutilgan.

Bundan tashqari, “Ta’lim to’g’risida”gi Qonunning yangi tahriri (2020-yil), “Ilm-fan va innovatsion faoliyatni rivojlantirish to’g’risida”gi qarorlar, shuningdek, yoshlar siyosatini takomillashtirishga qaratilgan davlat dasturlari mamlakatda bilimli, raqobatbardosh va ma’naviy yetuk avlodni tarbiyalashga xizmat qilmoqda. Ushbu islohotlar natijasida ta’lim, ilm-fan, madaniyat va iqtisodiyot o’rtasida uzviy bog’liqlik kuchayib, milliy taraqqiyotning yangi modeli shakllanmoqda.

Shu nuqtai nazardan, Mustaqil O‘zbekistonda renessans poydevorining yaratilishi tarixiy merosga tayanish, zamonaviy innovatsiyalarni rivojlantirish va inson kapitaliga investitsiya kiritish orqali amalga oshirilayotgan kompleks jarayon sifatida namoyon bo’ladi. Mazkur maqolada aynan ushbu jarayonlarning mazmuni, huquqiy asoslari va ijtimoiy ahamiyati tahlil qilinadi.

Mustaqil O‘zbekistonda renessans poydevorini shakllantirish masalasi zamonaviy ijtimoiy-falsafiy va pedagogik tadqiqotlarning muhim yo’nalishlaridan biri hisoblanadi. “Renessans” tushunchasi tarixda ilm-fan, madaniyat, tafakkur va ijtimoiy taraqqiyotning yuksalish davrini anglatadi. O‘zbekiston hududida IX–XII asrlarda yuz bergan Birinchi Renessans hamda Temuriylar davriga to’g’ri keluvchi Ikkinchi Renessans davrida ilm-fan,

san’at va davlat boshqaruvi yuqori darajada rivojlangan. Bugungi kunda esa mamlakatda Uchinchi Renessans poydevorini yaratish g’oyasi ilgari surilmoqda.

Nazariy jihatdan renessans poydevori uch asosiy omilga tayangan holda shakllanadi:

1. Ilm-fan va ta’lim rivoji
2. Ma’naviy-madaniy yuksalish
3. Innovatsion iqtisodiy taraqqiyot

Ilm-fan va ta’lim tizimi — renessansning asosiy omili

Jamiyat taraqqiyotida ilm-fan strategik resurs sifatida qaraladi. Prezidentimiz tomonidan ta’kidlanganidek, yangi davrda davlatning kuchi tabiiy boyliklarda emas, balki inson kapitali va bilimli avlodda namoyon bo’ladi. Shu sababli so’nggi yillarda oliy ta’lim qamrovi sezilarli darajada oshirildi, yangi universitetlar tashkil etildi, xorijiy oliy ta’lim muassasalari filiallari ochildi.

Masalan, 2016-yilgacha oliy ta’lim qamrovi 9–10 foiz atrofida bo’lgan bo’lsa, bugungi kunda bu ko’rsatkich 35 foizdan oshdi. Bu jarayon renessans davrlariga xos bo’lgan ilmiy muhitni shakllantirishga xizmat qilmoqda. Xuddi shunday, Temuriylar davrida Mirzo Ulug‘bek tomonidan Samarqandda rasadxona va ilmiy maktab tashkil etilgani ilm-fan

rivojiga turtki bo‘lganidek, bugungi kunda innovatsion texnoparklar va ilmiy markazlar tashkil etilishi zamonaviy uyg‘onishning muhim belgisi hisoblanadi.

Ma’naviy-madaniy uyg‘onish va milliy identitet

Renessans faqat texnologik rivojlanish bilan cheklanmaydi. U jamiyatning ma’naviy tiklanishi bilan ham uzviy bog‘liqdir. Mustaqillikdan keyingi davrda milliy qadriyatlar, tarixiy meros va ajdodlar ilmiy maktablari qayta o‘rganila boshlandi. Al-Xorazmiy, Beruniy, Ibn Sino, Amir Temur, Mirzo Ulug‘bek kabi buyuk allomalar merosi yosh avlod tarbiyasining muhim manbaiga aylandi.

Misol uchun, maktab va oliy ta’lim tizimida milliy tarixni o‘rganish hajmi kengaytirildi, madaniy meros obyektlarini restavratsiya qilish ishlari amalga oshirildi. Samarqand, Buxoro, Xiva va Toshkent shaharlarida tarixiy hududlarni rekonstruksiya qilish orqali milliy o‘zlikni anglash kuchaytirildi. Bu esa jamiyatda ma’naviy birlikni mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Innovatsion rivojlanish va iqtisodiy transformatsiya

Nazariy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, har qanday renessans davri iqtisodiy yangilanish bilan bog‘liq bo‘ladi. Zamonaviy O‘zbekistonda raqamli iqtisodiyot, sun’iy intellekt, startup loyihalar, texnologik innovatsiyalarni rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilmoqda. “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi bu jarayonning muhim bosqichi hisoblanadi.

Masalan, davlat xizmatlarining elektron tizimga o‘tkazilishi, IT-parklar tashkil etilishi hamda yoshlarning startup loyihalarini qo‘llab-quvvatlash orqali yangi iqtisodiy muhit shakllanmoqda. Bu holat Yevropa Renessansi davrida savdo-sanoat rivoji ilm-fan taraqqiyotiga turtki bo‘lgan jarayonlarga o‘xshashdir.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, Mustaqil O‘zbekistonda renessans poydevori tasodifiy jarayon emas, balki davlat siyosati, ta’lim islohotlari, innovatsion rivojlanish va ma’naviy tiklanishning o‘zaro uyg‘unligi natijasidir. Ta’lim, ilm-fan va madaniyatning integratsiyasi jamiyatda yangi tafakkur egalarini shakllantirib, mamlakatni global taraqqiyot maydoniga olib chiqmoqda.

Shunday qilib, Uchinchi Renessans g‘oyasi tarixiy merosga tayanib, zamonaviy bilim va innovatsiyalar bilan boyitilgan holda O‘zbekistonning uzoq muddatli strategik rivojlanish modeli sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Xulosa qilib aytganda, Mustaqil O‘zbekistonda renessans poydevorini shakllantirish jarayoni davlat siyosati darajasida amalga oshirilayotgan kompleks ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy va ma’naviy islohotlar bilan uzviy bog‘liqdir. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi doirasida inson kapitalini rivojlantirish, ilm-fan va innovatsiyalarni qo‘llab-quvvatlash, ta’lim tizimini modernizatsiya qilish hamda milliy qadriyatlarni tiklash ustuvor yo‘nalish sifatida belgilandi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, Uchinchi Renessans poydevori avvalo bilimli va tafakkuri keng yosh avlodni tarbiyalash, zamonaviy ilmiy muhitni shakllantirish hamda innovatsion iqtisodiyotga o‘tish orqali mustahkamlanmoqda. Tarixiy meros va zamonaviy taraqqiyot uyg‘unligi jamiyatda yangi dunyoqarashni shakllantirib, milliy o‘zlikni anglashni kuchaytirmoqda.

Bugungi kunda ta’lim, ilm-fan, madaniyat va texnologiyalar integratsiyasi O‘zbekistonning barqaror rivojlanish modelini yuzaga keltirib, mamlakatni global ilmiy va iqtisodiy makonga faol integratsiyalashuviga xizmat qilmoqda. Shunday ekan, Mustaqil O‘zbekistonda renessans poydevori yaratilishi tarixiy jarayonlarning mantiqiy davomiyligi bo‘lib, u kelajak avlodlar uchun yuksak taraqqiyot asosini yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risidagi PF–60-son Farmoni. 2022-yil 28-yanvar.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017–2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risidagi PF–4947-son Farmoni. 2017-yil 7-fevral.
3. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. Yangi tahrir, 2020-yil.
4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
5. Абдулхакимова, Г. Т. (2024). ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕДАЧИ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ОБРАЗА. Экономика и социум, (9 (124)), 420-426.
6. Абдулхакимова, Г. Т. (2025). ИСТОРИЯ РАЗВИТИЕ УЗБЕКСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ. Экономика и социум, (3-1 (130)), 542-547.
7. Urmanova, G. U. (2024). Use Of Ultrasound Properties In Medicine. Web of Medicine: Journal of Medicine. Practice and Nursing, 2(12), 345-349.
8. Urmanova, G. (2025). USE OF PHYSICAL FACTORS IN MEDICINE. Journal of analytical synergy and scientific horizon, 1(1.3), 4-10.
9. ТАЪСИРИ, С. (2006). Фозалон инсектициди ва кадмий ионларининг жигар митохондриялари мембранаси ўтказувчанлигига. Доклады Академии наук Республики Узбекистан, (6), 81.
10. URMANOVA, G., KARSHIEV, D., NURMUKHAMEDOV, A., ABDUSATTOROV, S., & ABDUSALOMOV, J. (2025). SPIN-ORBITAL INTERACTION IN THE MASS OF AN ATOMIC NUCLEUS AND ITS APPLICATION. SCIENCE, 4(2-1), 138-140.